

Briselē, 2024. gada 12. martā
(OR. en)

7427/24

CLIMA 102
ENV 251
ENER 118
TRANS 135
AGRI 182
ECOFIN 283
COMPET 277
IND 134
MI 261

PIEZĪME

Sūtītājs: Padomes Ģenerālsēkretariāts

Saņēmējs: Pastāvīgo pārstāvju komiteja / Padome

K-jas dok. Nr.: 6291/24 + ADD 1-6

Temats: Paziņojums par Eiropas 2040. gada klimata mērķrādītāju
– viedokļu apmaiņa

1. Lai Padomes (Vide) 2024. gada 25. marta sanāksmē ievirzītu viedokļu apmaiņu par minēto tematu, prezidentvalsts ir sagatavojusi pielikumā pievienoto piezīmi un jautājumus ministriem.
2. Pastāvīgo pārstāvju komiteja tiek aicināta ņemt vērā prezidentvalsts piezīmi un jautājumus un nosūtīt tos Padomei viedokļu apmaiņas nolūkā.

Paziņojums par Eiropas 2040. gada klimata mērķrādītāju

– viedokļu apmaiņa –

Ievads

Komisija 2024. gada 6. februārī publicēja savu paziņojumu par 2040. gada klimata mērķrādītāju ¹, kurā sniegts redzējums laikposmam pēc 2030. gada saistībā ar to, ka klimata pārmaiņas kļūst intensīvākas, un to reālās izmaksas krājas arvien ātrāk. Tajā izklāstīts redzējums par Eiropu kā kontinentu ar spēcīgu industriālo ekosistēmu, tīru, mazoglekļa, cenas ziņā pieejamu enerģiju un ilgtspējīgu pārtiku un materiāliem, kas sniegs labumu ES iedzīvotājiem un padarīs ES noturīgu pret turpmākām krīzēm. Paziņojumā, pamatojoties uz rūpīgu ietekmes novērtējumu, ieteikts līdz 2040. gadam panākt siltumnīcefekta gāzu neto emisiju samazinājumu par 90 % salīdzinājumā ar 1990. gada līmeni, lai nodrošinātu, ka ES turpina pārliecinoši virzīties uz klimatneitralitātes sasniegšanu līdz 2050. gadam. Tiek uzskatīts, ka ieteiktais mērķrādītājs atbilst zinātniskajiem ieteikumiem un ir saskaņā ar Parīzes nolīgumā paredzētajām saistībām. Paziņojuma mērķis ir sākt visaptverošas debates par turpmāko klimata politikas satvaru laikposmam pēc 2030. gada. Tiesību aktu priekšlikumus 2040. gada mērķrādītāja iekļaušanai Eiropas Klimata aktā un turpmākajos nozaru pasākumos iesniegs nākamā Komisija.

Padomē paziņojuma un ietekmes novērtējuma detalizēta izskatīšana darba grupas līmenī sākās 2024. gada 12. februārī. Ņemot vērā klimata politikas starpnozaru raksturu, prezidentvalsts minētajās diskusijās aktīvi iesaista pārstāvjus no citiem Padomes sastāviem.

¹ Dok. 6291/24 + ADD 1-6.

Virzība uz taisnīgu pārkārtošanos un konkurētspējīgu ilgtspēju

Saskaņā ar paziņojumu elektrifikācija būs pamats tam, lai līdz 2040. gadam veiktu pārkārtošanos uz pilnībā dekarbonizētu elektroenerģijas sistēmu ēku, transporta un rūpniecības sektorā. Atteikšanās no fosilajām degvielām palielinās ES neatkarību un atvērtu stratēģisko autonomiju un samazinās cenu satricinājumu risku. Lai gan atjaunīgā enerģija kļūs par minētās pārkārtošanās pamatu, būs vajadzīgi visi mazoglekļa enerģijas risinājumi. Rūpniecības dekarbonizācijai būs vajadzīga pilnīgāka aprites ekonomika, plašāka oglekļa uztveršanas tehnoloģiju izmantošana un mazoglekļa risinājumu izstrāde, kā arī normatīvā un finansēšanas vide, kas atbalsta ES konkurētspēju. Lai pievērstos nepieciešamībai palielināt rūpniecisko oglekļa piesaistījumu nozīmi grūti dekarbonizējamās nozarēs (papildus zemesatkarīgajiem piesaistījumiem), Komisija 2024. gada 6. februārī publicēja paziņojumu par rūpniecisko oglekļa pārvaldību ².

Transporta sektora radītās emisijas būtu līdz 2040. gadam dekarbonizējamas par gandrīz 80 % salīdzinājumā ar 2015. gadu, veicot lielas investīcijas infrastruktūrā, īstenojot tehnoloģiskos risinājumus, nosakot oglekļa cenu, ieviešot mazoglekļa degvielas un īstenojot modālo pārvirzi. Būs jāsamazina lauksaimniecības un zemes sektora radītās siltumnīcefekta gāzu emisijas, vienlaikus nodrošinot cenas ziņā pieejamas un kvalitatīvas pārtikas ražošanu ES. Paziņojumā uzsvērts, ka ir vajadzīga koordinācija visā pārtikas vērtības ķēdē un resursu ziņā efektīvāka un biodaudzveidībai labvēlīgāka zemes sektora pārvaldība, lai tādējādi palielinātu tā noturību pret klimata pārmaiņām.

² Dok. 6306/24.

Saskaņotā 2030. gada satvara pilnīga īstenošana ir viens no galvenajiem nosacījumiem, kas veicina 2040. gada mērķrādītāja sasniegšanu. Tas ir jāpapildina ar plašu veicinošu satvaru abiem vienlīdz svarīgajiem Eiropas zaļā kursa mērķiem, kas ir taisnīga pārkārtošanās un konkurētspējīga ilgtspēja. Tāpēc lielāka uzmanība būs jāpievērš taisnīgas pārkārtošanās procesam, kas nevienu neatstāj novārtā, un stratēģiskam dialogam, tostarp ar rūpniecības un lauksaimniecības nozari. Oglekļa cenas noteikšana joprojām būs viens no galvenajiem pārmaiņu virzītājspēkiem, un ES emisijas kvotu tirdzniecības sistēma (ES ETS) būs jāpapildina ar citiem mehānismiem, piemēram, enerģijas nodokļu efektīvu izmantošanu un pakāpenisku atteikšanos no fosilo degvielu subsīdijām. Paredzams, ka bezoglekļa un mazoglekļa tehnoloģiju nepieciešamā straujā ieviešana radīs lielu vietējo tirgu tīro tehnoloģiju ražotājiem un stimulēs pētniecību un inovāciju. Tomēr, ņemot vērā to, ka patiesi vienlīdzīgiem konkurences apstākļiem ir nepieciešama globāla pieeja oglekļa cenas noteikšanai, ES būtu jāturpina iesaistīties klimata diplomātijā, lai veicinātu oglekļa cenas noteikšanas iniciatīvas citās jurisdikcijās.

Nerīkošanās izmaksas un klimatrīcība kā investīciju politika

Paziņojumā atgādināts, ka laikā starp 1980. un 2022. gadu ar klimatu saistīti ekstremāli notikumi ir kļuvuši arvien biežāki, šajā periodā Eiropas Savienībā izraisot 220 000 nāves gadījumu un 650 miljardus EUR ekonomisko zaudējumu, no kuriem aptuveni 179 miljardi EUR radušies pēdējo piecu gadu laikā. Līdz ar to tika nolemts ES rezervi solidaritātei un palīdzībai ārkārtas gadījumos 2024.–2027. gada periodam palielināt par 1,5 miljardiem EUR. Komisija lēš, ka papildu ikgadējās investīciju vajadzības saistībā ar pāreju ir 1,5 % no IKP salīdzinājumā ar 2011.–2020. gada laikposmu, taču uzsver, ka bezdarbība radītu daudz lielākas izmaksas nākamajās desmitgadēs, un 2031.–2050. gada laikposmā iespējamās kumulatīvās izmaksas zaudēta IKP izteiksmē varētu sasniegt 2,4 triljonus EUR, kas ir piesardzīga aplēse, kurā nav iekļauts, piemēram, kritisko punktu risks. Turklāt risku novēršanas un sagatavotības pasākumu stiprināšana uzlabos visas ekonomikas noturību un samazinās pārkārtošanās izmaksas.

Lai nodrošinātu nepieciešamo privāto investīciju līmeni, būs jāstiprina kapitāla tirgu savienība un jāpadziļina vienotais tirgus, un Eiropas Investīciju bankai un citiem institucionālajiem finanšu dalībniekiem būs svarīga loma privāto investīciju mobilizēšanā, jo īpaši, samazinot projektu riskus, lai piesaistītu investīcijas infrastruktūrā un sniegtu būtisku signālu citiem tirgus dalībniekiem. Mērķtiecīgs publiskais finansējums ļaus visefektīvāk izmantot esošos instrumentus, piemēram, Inovāciju fondu, ES ETS radītos izsoļu ieņēmumus un ES budžetu.

Jautājumi ministriem

Ņemot vērā minēto, ministri tiek aicināti apmainīties viedokļiem, pamatojoties uz šādiem jautājumiem:

- *Kā ES būtu jāīsteno pārkārtošanās uz klimatneitralitāti, ņemot vērā, ka klimata pārmaiņas kļūst intensīvākas, un to reālās izmaksas krājas arvien ātrāk? Kādi, jūsuprāt, ir svarīgi veicinošie nosacījumi, lai izstrādātu satvaru laikposmam pēc 2030. gada?*
- *Kurām ekonomikas nozarēm ir vislielākais potenciāls veicināt pārkārtošanos pēc 2030. gada un kādas, jūsuprāt, ir vislielākās problēmas?*
